

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
Enheten för domstols- och åklagarfrågor

Domstolsverkets promemoria Förslag till ändring i förundersökningskungörelsen; Ju2022/02885

Sammanfattning

Mot bakgrund av de intressen som Åklagarmyndigheten har att bevaka vill vi anföra följande.

Åklagarmyndigheten tillstyrker den delen i förslaget som innebär att domstolen i förordnademål ska underrättas om att förundersökningen lagts ned, att den misstänkte godkänt ett strafföreläggande eller att förundersökningen i annat fall avslutats utan att åtal väckts, även om en sådan underrättelseskyldighet redan i dagsläget gäller i de fall den misstänkte godkänt ett strafföreläggande.

Åklagarmyndigheten motsätter sig den del av den föreslagna ändringen i förundersökningskungörelsen som reglerar vilka uppgifter en underrättelse om avslutad förundersökning i förordnademål ska innehålla, dvs den föreslagna regleringen i 14 e § andra och tredje stycket förundersökningskungörelsen.

Underrättelse om avslutad förundersökning

Åklagarmyndigheten anser i likhet med Domstolsverket att det är angeläget att det etableras en schablonbaserad taxa för förordnademål och ställer sig därför i grunden positiv till det förslag som Domstolsverket arbetat fram om att det ska införas en taxa i förordnademål. Att domstolen ska underrättas i enlighet med vad som föreslås i den föreslagna 14 e § första stycket förundersökningskungörelsen är rimligt och dessutom i enlighet med vad som regelmässigt sker redan i dagsläget. Åklagarmyndigheten tillstyrker att en underrättelseskyldighet

i enlighet med förslaget i denna del införs. Det kan dock påpekas att åklagaren redan har en skyldighet att underrätta domstolen i de fall en misstänkt med förordnad offentlig försvarare godkänner ett strafföreläggande (se 12 b § strafföreläggandekungörelsen [1970:60]), om än främst i syfte att domstolen ska kunna besluta om den förelagdes återbetalningsskyldighet för försvararkostnaden. För att underlätta tillämpningen bör därför en hänvisning till aktuellt lagrum övervägas i anslutning till det första stycket i den föreslagna 14 e § förundersökningskungörelsen.

Underrättelsens innehåll i övrigt

Uppgifterna är inte alltid tillgängliga vid beslut

En reglerad underrättelseskyldighet för förundersökande myndigheter i s.k. förordnandemål som innebär att underrättelsen ska innefatta sådana detaljerade uppgifter som anges andra och tredje styckena i den föreslagna paragrafen skulle visserligen innebära en lättnad och mer tidseffektivt arbete vid domstolarnas hantering av ersättningsfrågan men en sammantaget betydande arbetsbelastning för förundersökande myndigheter. För att kunna underrätta domstolen om de uppgifter som efterfrågas – datum för förhör, mellan vilka klockslag förhör har pågått med angivande av pauser som överstiger 15 minuter och formen för den offentliga försvararens eller målsägandebiträdets närvaro – kommer åklagaren att behöva granska handlingarna i ärendet manuellt, eftersom dessa uppgifter inte finns i strukturerad form. Vissa av uppgifterna kommer inte heller, bland annat i anledning av Åklagarmyndighetens arbetssätt med muntliga föredragningar, vara omedelbart tillgängliga för undersökningsledaren utan kräva att handlingar inhämtas från t.ex. Polismyndigheten. En underrättelse till domstolen med kvalitetssäkrade uppgifter skulle således för Åklagarmyndighetens del kräva att åklagaren återkommande och med sammantaget stora resurser kontrollerar sådant som saknar betydelse för åklagarhandläggningen och som regelmässigt saknar betydelse för en korrekt ersättning till biträdet.

Uppgifterna är inte alltid dokumenterade

Det måste poängteras att de uppgifter som efterfrågas är uppgifter som inte självklart finns dokumenterade i bland annat förhørsutskriften. Vissa av de uppgifter som efterfrågas omfattas inte heller av något dokumentationskrav. Härvid kan dessutom anmärkas att flertalet förhör, framförallt i relationsbrottsutredningar, men även i allt större utsträckning också i andra förundersök-

ningar, numera är inspelade förhör som, åtminstone i det skede av förundersökningen som förslaget tar sikte på, inte finns i skriftlig form. Det är inte rimligt att åklagare eller annan vid Åklagarmyndigheten regelmässigt ska behöva lyssna igenom sådana inspelade förhör för att leta pauser överstigande 15 minuter i syfte att fullgöra sin underrättelseskyldighet i samband med att förundersökningen avslutas utan åtal.

I efterhand kontrollerbara uppgifter

Som Domstolsverket anger i *Förslag till föreskrifter om taxa i förordnandemål samt vissa ändringar i Domstolsverkets övriga föreskrifter om taxor* (DOV 2022/211) gör domstolens bristande insyn i det arbete som utförs under förundersökningen det särskilt komplicerat att bedöma skäligheten av ersättningsanspråk i förordnandemål. Härvid konstaterar Domstolsverket att domstolarna endast i undantagsfall särskilt begär in förundersökningsprotokollet. Även om Åklagarmyndigheten kan ha viss förståelse för det merarbete det innebär för domstolarna att begära in uppgifter ur förundersökningsprotokollet kan det ifrågasättas om det är en rimlig ordning att åklagaren regelmässigt ska förse domstolen med dessa uppgifter.

Enligt Åklagarmyndighetens uppfattning måste redan det faktum att sakuppgifterna i kostnadsräkningen i efterhand vederhäftigt går att kontrollera vara tillräckligt för att domstolen i alla normala fall ska kunna utgå från att kostnadsräkningen från det rättsliga biträdet är korrekt och sanningsenlig. Upplysningar från undersökningsledaren bör därför inhämtas endast i de fall då en ingiven kostnadsräkning innehåller uppgifter som kan ifrågasättas eller av annan anledning bör kontrolleras.

Det kan i sammanhanget också ifrågasättas om det är åklagarens uppgift att genom en underrättelse till domstol förse det rättsliga biträdet med den information som åklagaren i så fall anser ska påföras en kommande kostnadsräkning från biträdet, vilket blir följderna om förslaget genomförs.

Konsekvensanalys

Verksamhets- och kostnadsmässiga konsekvenser

Det finns i dagsläget inte något it-stöd för att på ett effektivt sätt kunna ta fram och sammanställa de uppgifter som förutsätts lämnas till domstolarna enligt förslaget, varken hos Åklagarmyndigheten internt eller i förhållande till andra berörda myndigheter. Som nämnts ovan kommer därför den efterfrågade

informationen i mångt och mycket behöva tas fram genom manuell granskning av handlingarna i ärendet. Ett gemensamt och myndighetsövergripande it-stöd av sådant slag som skulle krävas för att undvika en manuell granskning skulle under alla förhållanden vara resurskrävande att ta fram och införa. Redan ett genomförande av de mest basala förändringarna av it-stödet kommer kräva lång framförhållning.

Sammanfattningsvis skulle ett genomförande av förslaget i den del det avser skyldighet att lämna detaljerade uppgifter till underlag för domstolens tillämpning av taxan inte bara vara kostsamt för Åklagarmyndigheten utan framförallt riskera att flytta fokus från myndighetens kärnuppgifter till administration i syfte att underlätta domstolens hantering av kostnadsräkningar, vilka som utgångspunkt i de allra flesta fall måste förutsättas vara korrekta och sanningsenliga.

Detta yttrande har beslutats av vice riksåklagaren Katarina Johansson Welin efter föredragning av kammaråklagaren Ulf Hansson. I den slutliga handläggningen av ärendet har också rättschefen Marie-Louise Ollén och vice överåklagaren Magnus Johansson deltagit.

Katarina Johansson Welin

Ulf Hansson

Kopia till

Kommunikationsavdelningen

Rättschefen

Biblioteket